

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 719/2019
15.07.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији су пуномоћници Весна Лончаревић и Драгољуб Лончаревић, адвокати из ..., против туженог „ББ“ ДОО са седиштем у ..., чији је пуномоћник Владимир Милић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 390/18 од 27.09.2018. године, у седници одржаној 15.07.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 390/18 од 27.09.2018. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сремској Митровици П1 117/17 од 12.12.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је захтев тужиље и поништено, као незаконито решење туженог бр. 1911/2015 од 28.05.2015. године и обавезан тужени да тужиљу врати у радни однос, закључи са тужиљом уговор о раду и призна јој сва права из радног односа и распореди на радном месту које одговара њеној стручној спреми и одговорностима. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи исплати на име трошкова поступка 237.750,00 динара са законском затезном каматом на наведени износ почев од извршности пресуде па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је, као неоснован захтев туженог за трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду, донетом након одржане расправе, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен, као неоснован захтев тужиље да се као незаконито поништи решење туженог бр 1911/2015 од 28.05.2015. године и обавезе тужени да тужиљу врати у радни однос, закључи са тужиљом уговор о раду и призна јој сва права из радног односа и распореди на радном месту које одговара њеној стручној спреми и одговорностима, и да јој накнади трошкове поступка. Ставом другим изреке, обавезна је тужиља да туженој на име трошкова првостепеног поступка плати 170.250,00 динара, на име трошкова жалбеног поступка 51.000,00 динара, са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке одбијен је захтев туженог за

затезну камату на досуђене трошкове поступка од дана пресуђења до дана извршности пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешене примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11, 18/20), и утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је код туженог 04.07.2006. године засновала радни однос, прво на одређено време, а потом на неодређено време. Током рада код туженог, тужила је радила на различитим радним местима, у вези којих је имала закључене анексе уговора о раду. Код туженог је производња линијска и исту прати остваривање норме, о којој евиденцију воде овлашћени радници туженог. Оцена за рад тужиле је била 2,94. Тужени је 28.04.2015. године донео одлуку о реорганизацији у сектору производње, због смањења капацитета у производњи и свим производним линијама, на тај начин што ће извршити рационализацију послова у сектору производње и укупан број оператера производње смањити за 35, која одлука је истакнута на огласној табли туженог. Након тога, тужени је 08.05.2015. године израдио предлог програма решавања вишка запослених, који програм је садржао образложење разлога поводом престанка потребе за радом запослених, допунске критеријуме, број и структуру запослених за чијим је радом престала потреба, критеријуме за одређивање вишка запослених, мере за запошљавање вишка запослених, рок у коме ће бити отказани уговори о раду, као и списак запослених за чијим је радом престала потреба. Одлуком о престанку потребе за обављањем послова – вишку запослених од 08.05.2015. године објављен је списак запослених за чијим је радом престала потреба због промена предвиђених у Сектору производње, где је због смањеног обима посла дошло до укидања послова за 35 извршилаца, а међу њима и тужиле (под бројем 10 на наведеном списку). Самостални синдикат је доствио мишљење о предлогу одлуке о престанку потребе за обављањем послова, наводећи да је предлог програма за решавање вишка запослених у складу са Законом о раду, КУ туженог од 31.10.2014. године и Правилником о организацији и систематизацији. Тужени је решењем од 28.05.2015. године тужиле отказао уговор о раду, наводећи да се отказује због престанка потребе за радом радника, јер се услед промена у организацији послова у сектору производње, због смањеног обима посла у потпуности укидају послови за 35 извршилаца – радника у производњи – оператера. На радном месту на коме је била запослена тужила није било нових запослених радника, било је само ангажовања преко агенције на другим деловима производног процеса, али не на деловима на којима је тужила радила. Тужиле је исплаћена отпремнина и она се пријавила на биро рада, а исплаћене су јој и заостале зараде.

Првостепени суд је усвојио захтев тужиле, јер је утврдио да је спорно решење о отказу уговора о раду незаконито, будући да тужени није спровео оцењивање запослених кроз утврђене критеријуме приликом проглашења тужиле за вишак запослених.

Другостепени суд је, након одржане расправе, преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован захтев тужиље, применом члана 179. став 5. тачка 1. и члана 153. – 160. Закона о раду, јер је утврдио да је радно место тужиље укинато, да није било упражњених радних места на које би тужени тужиљу могао да премести и да тужени у тој ситуацији није имао обавезу примене критеријума, као и да је отказна процедура спроведена на начин како је то прописано Законом о раду.

Основано се ревизијом тужиље указује да се наведени закључак другостепеног суда у погледу законитости поступка приликом утврђивања вишка запослених, заснива на погрешној примени материјалног права, због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Чланом 179. ством 5. тачком 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 75/14), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Наведеном одредбом прописано је када постоји оправдан разлог за отказ уговора о раду који се односи на потребе послодавца услед технолошких, економских или организационих промена, и то ако престане потреба за обављањем одређеног посла и када дође до смањења обима посла. Оваквом формулацијом закон разликује две ситуације, када због насталих промена дође до укидања одређених служби или радних места и престанка потребе за обављањем одређеног посла или када дође до смањења обима посла, а тиме до смањеног броја извршилаца на одређеним пословима. Уколико дође до смањења обима посла, а тиме и до смањеног броја извршилаца на одређеним пословима, то је потребно да се изврши избор запослених који су вишак и за чијим радом престаје потреба. Када се одређени послови обављају од стране више извршилаца у складу са постојећом систематизацијом, смањење њиховог броја новом систематизацијом и утврђивање вишка запослених, односно одређивање запосленог коме радни однос престаје мора да буде извршено на основу одређеног критеријума, који искључује сваку произвољност, волунтаризам и дискриминацију. За постојање и оправданост овог законског разлога престанка радног односа и отказа уговора о раду запосленом од стране и на иницијативу послодавца мора да постоје стварне и објективне околности, односно послодавац нема дискреционо право да без одређеног критеријума сам одлучи ко од запослених представља вишак, јер одређивањем лица која представљају вишак од више извршилаца на истом радном месту, без примене критеријума, одлуку о престанку радног односа чини незаконитом.

Тужени је 28.04.2015. године донео одлуку о реорганизацији у сектору производње, због смањења капацитета у производњи и свим производним линијама, на тај начин што ће извршити рационализацију послова у сектору производње и укупан број оператера производње смањити за 35. Након тога, тужени је 08.05.2015. године израдио предлог програма решавања вишка запослених, који програм је садржао образложење разлога поводом престанка потребе за радом запослених, допунске критеријуме, број и структуру запослених за чијим је радом престала потреба, критеријуме за одређивање вишка запослених, мере за запошљавање вишка запослених, рок у коме ће бити отказани уговори

о раду, као и списак запослених за чијим је радом престала потреба. Одлуком о престанку потребе за обављањем послова – вишку запослених од 08.05.2015. године објављен је списак запослених за чијим је радом престала потреба због промена предвиђених у Сектору производње, где је због смањеног обима посла дошло до укидања послова за 35 извршилаца, а међу њима и тужиле (под бројем 10 на наведеном списку). Тужени је решењем од 28.05.2015. године тужиле отказао уговор о раду, наводећи да се отказује због престанка потребе за радом радника, јер се услед промена у организацији послова у сектору производње, због смањеног обима посла у потпуности укидју послови за 35 извршилаца – радника у производњи – оператера. Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неоснован захтев тужиле, сматрајући да је спорно решење законито, јер је утврдио да је радно место тужиле укинато, да није било упражњених радних места, на која би тужени могао да премести тужилу и да тужени у тој ситуацији није имао обавезу примене критеријума. Оваква одлука другостепеног суда се не може прихватити као правилна, јер када се има у виду напред наведено, то следи да је остало спорно да ли је код туженог услед технолошких, економских и организационих промена престала потреба за обављањем посла који је обављала тужиле, односно да ли је укинато радно место тужиле или је пак дошло до смањења обима посла. Уколико је дошло до смањења обима посла, то је у тој ситуацији требало утврдити да ли је тужени приликом утврђивања кога ће од запослених огласити вишком, применио критеријуме који су утврђени колективним уговором и програмом, као и да ли је изложио конкуренцији све запослене који су обављали послове у оквиру тог радног места.

С обзиром да је остало спорно са којих разлога је тужиле престао радни однос и отказан уговор о раду, односно да ли је код туженог услед технолошких, економских и организационих промена престала потреба за обављањем посла који је обављала тужиле, или је пак дошло до смањења обима посла, а од чега зависи законитост спорног решења туженог којим је тужиле отказан уговор о раду, то је другостепена пресуда морала да буде укинута, како би другостепени суд у поновном поступку утврдио наведене чињенице и правилном применом материјалног права одлучио о жалби туженог.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић